

Jaarstukken 2024

Programma 6

Beheer openbare ruimte

Visie

De openbare ruimte moet een plaats zijn waar je op een aantrekkelijke en comfortabele manier kan verblijven en mensen kan ontmoeten. Er moet ruimte zijn voor water en groen, natuur, sport en spel, klimaatadaptieve maatregelen, energietransitie, mobiliteit, een nieuwe circulaire economie en een gezonde en meer natuurinclusieve gemeente. Dit alles heeft invloed op het gebruik, de inrichting en het beheer van onze leefomgeving.

De openbare ruimte is van ons allemaal. Het is de plek waar mensen verblijven, met vrienden afspreken, sporten, spelen en naar een evenement gaan. Purmerend groeit. Meer inwoners en woningen betekent dat er meer druk op de openbare ruimte ontstaat: zowel onder- als bovengronds wordt het steeds voller. Dit vraagt om een efficiënte inrichting van de openbare ruimte, waarbij het onderhoudsniveau stapsgewijs verbeterd wordt.

Doelen en activiteiten

De openbare ruimte wordt gebruikt door alle inwoners en bezoekers van Purmerend. Die ruimte is schoon, heel, veilig, groen en richten we zo in dat we voorbereid zijn op klimaatverandering. We werken integraal door opgaven aan elkaar te koppelen en werken toe naar minimaal kwaliteitsniveau B voor alle disciplines. We streven daarmee naar een toekomstbestendige en fijne leefomgeving van en voor iedereen en werken daarbij samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Het beheren van de openbare ruimte betekent het in stand houden van de bestaande situatie, maar vanwege de veranderende behoeftes ook steeds meer het (her)inrichten, optimaliseren en toekomstbestendig maken van de openbare ruimte. Door de onderhoudsplanning van de verschillende vakdisciplines op elkaar af te stemmen, zorgen we ervoor dat we zowel onder- als bovengronds zoveel mogelijk efficiënt werken.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan

Integraal beheer en onderhoud

Een functionele, veilige, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. We voeren het integraal beheerplan uit waarin we beschrijven hoe we door planmatig cyclisch onderhoud naar minimaal kwaliteitsniveau B gaan in de komende jaren, met uitzondering van de Binnenstad (kwaliteitsniveau A).

- In lijn met het Parkenplan worden de parken één-voor-één opgeknapt. Begin juni 2024 is het vernieuwde Kooimanpark heropend. De ontwerpprocessen voor het Leeghwaterpark en Park De Dwarsgouw zijn in 2024 gestart. Het definitief ontwerp Leeghwaterpark is inmiddels gereed en wordt in februari 2025 behandeld door de raad. In 2024 is de opwaardering van Park De Noord gestart en halverwege 2025 wordt het heropend. Na oplevering van een park wordt het, net als

de begraafplaatsen, de binnenstad en de beschermde dorpsgezichten, minimaal onderhouden op kwaliteitsniveau A.

- De openbare ruimte wordt evenwichtig, klimaatadaptief en duurzaam ingericht en beheert. In alle vakdisciplines kijken we naar mogelijkheden om te verduurzamen en te innoveren, qua materiaal en werkwijze.
- In 2024 wordt verder gewerkt aan diverse rioolvervangingsprojecten, wordt de verlichting in de gemeente verder vervangen door ledverlichting en wordt gekeken welke onnodige of niet-functionele verhardingen omgezet kunnen worden naar groen. We monitoren de voortgang en kwaliteit met periodieke inspecties en waarborgen de veiligheid door technische inspecties, alles volgens het vastgestelde Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.
- We zetten het ingezette cyclisch onderhoud in het groen voort en verbeteren de biodiversiteit, natuurinclusiviteit en groei- en leefomstandigheden voor de bomen.
- We beoordelen kritisch welke stukken we wel of niet intensief maaien. Hiermee blijven we de biodiversiteit stimuleren, terwijl we ook kijken waar we de beeldkwaliteit in de openbare ruimte kunnen verbeteren. Zo gaan we de zichthoeken bij kruisingen, rotondes en oversteekplaatsen met ruw gras vaker maaien.
- We geven duidelijk aan hoe we de openbare ruimte inrichten voor goed beheer. Daarom actualiseren we de HIOR, waarin de laatste wet- en regelgeving en beleid zijn verwerkt voor externe partijen die werken aan het ontwikkelen of herinrichten van de openbare ruimte.

Wegenoverdracht Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK)

HHNK draagt het beheer van wegen over aan gemeenten, zodat het zich volledig kan richten op zijn watertaken. In Noord-Holland zijn vrijwel alle wegen inmiddels overgedragen, behalve in 2 Waterlandse gemeenten.

Samen met de regiogemeenten (Waterland, Wormerland, Edam- Volendam, Landsmeer) en HHNK zijn uitgangspunten opgesteld voor de businesscase voor deze overdracht. Deze uitgangspuntennotitie werd op 28 februari 2023 vastgesteld door het college en begin maart ter informatie naar de raad gestuurd. De uitgangspuntennotitie is de basis voor de businesscase. Deze moet inzicht geven in de financiële gevolgen van de overdracht en ondersteunt de besluitvorming. Naast wegen gaat het ook om bijbehorende bomen en overige inrichting. In de Beemster is dit een omvangrijk areaal.

HHNK betaalt het wegenonderhoud voor een deel uit gemeentelijke bijdragen en een deel uit wegenheffing bij inwoners van de gemeenten waar het wegen beheert. In 2024 was niet volledig duidelijk wat precies wordt overgedragen en in welke staat het verkeert (wegen, bomen en kunstwerken). Hierdoor was de haalbaarheid van de overdracht per 1 januari 2025 onzeker. De verwachting is dat in het derde kwartaal van 2025 voldoende duidelijkheid is om een goed advies aan het college en de raad voor te leggen.

Ervaringen in andere gemeenten laten zien dat overdracht zonder volledig inzicht in de kwaliteit kan leiden tot onverwachte meerkosten, onder andere door achterstallig onderhoud en gebreken in funderingen. Daarom wordt samen met HHNK onderzocht welke activa worden overgedragen. Begin 2025 is gestart met een onafhankelijk onderzoek om de kwaliteit in beeld te brengen. Vanwege ontbrekende gegevens worden aanvullende metingen en onderzoeken uitgevoerd in overleg met HHNK.

Door deze extra onderzoeken is de geplande overdracht per 1 januari 2025 niet gehaald. De resultaten worden verwerkt in een business case, waarin de impact van de overname en de resterende onzekerheden duidelijk worden. Pas nadat afspraken zijn gemaakt met HHNK over

overdrachtsvoorwaarden, herstelwerkzaamheden en resterende risico's, kan het college en de raad een definitief besluit nemen.

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert en weersextremen nemen toe. Om hierop te anticiperen is in 2024 gewerkt aan de totstandkoming van de nieuwe Klimaatadaptatiestrategie gemeente Purmerend 2025-2030. Deze is in de raad van februari 2025 vastgesteld. Met deze strategie werken we, in lijn met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), toe naar een klimaatbestendige en waterrobuuste gemeente in 2050. Onze uitgangspunten voor een klimaatbestendige en waterrobuuste gemeente Purmerend zijn:

1. Rekening houden met water en bodem
2. Anders omgaan met (regen)water
3. Gezonde leefomgeving
4. Gevolgbeperking overstromingen

Bij grootschalige herstructurering (weg-, rioolvervanging) worden klimaatadaptievemaatregelen meegenomen om de kwetsbaarheid terug te dringen. Binnen ruimtelijke ontwikkelingen hanteren we de Basisveiligheidsniveaus Klimaatbestendige Nieuwbouw als eis, in lijn met de Omgevingsverordening van de Provincie Noord-Holland.

In 2024 zijn onderstaande projecten klimaatbestendig uitgevoerd:

- Overwhere-Zuid deelplan A6-1: groene waterbuffers en waterpasserende verharding.
- Wheermolen-Oost deelplan 2 (maart 2025 gereed): waterbergende weg, meer groen.
- Park De Noord: Meer oppervlaktewater, natuurlijke beschoeiing, groen.
- Van IJsendijkstraat: waterbergende parkeerplaatsen.

In 2025 wordt onder andere gestart met de volgende projecten en klimaatadaptieve maatregelen:

- BOL Luitje Broekemastraat en Koggenland: waterbergende parkeerplaatsen.
- Leeghwaterpark: extra oppervlaktewater met natuurvriendelijke oevers.
- Overwhere-Zuid deelplan A6-2: waterpasserende verharding en natuurvriendelijke oevers.
- Wheermolen deelplan 3: Waterbergende weg, meer groen en verbeteren boomgroeiplaatsen.

Belangrijk om te weten

Technische installaties

Artikel 3 van de Arbowet bepaalt dat organisaties bij de bedrijfsvoering van elektrische installaties aan wettelijke verplichtingen moeten voldoen. In 2023 heeft een externe partij een plan van aanpak opgesteld. Op basis daarvan is in 2024 een installatieverantwoordelijke (openbare ruimte) aangewezen door de gemeentesecretaris/directie. Om het beleid goed vast te leggen, is in 2024 gestart met het opstellen van het handboek 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties in de openbare ruimte'. Dit handboek is begin 2025 gereed en wordt door de gemeentesecretaris getekend.

Vervolgacties vanuit het vaststellen van het handboek zijn:

- Het (her)opleiden van medewerkers die werken met elektrische installatie in de openbare ruimte.
- Het aanwijzen van medewerkers die werken met elektrische installatie in de openbare ruimte.
- Het borgen van de inspecties van elektrische installaties in de openbare ruimte.

- Een nieuw sleutelplan opzetten van de elektrische installaties in de openbare ruimte.

Risico bedrijfsvoering

De komende jaren ligt het risico in de bedrijfsvoering voornamelijk in stijgende materiaalkosten, beperkte capaciteit, maar ook de energie-, brandstof- en loonkosten en het ondanks de grote opgave bereikbaar houden van de stad.

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de begrote bedragen niet geïndexeerd volgens onze kostenstijging. Hierdoor worden achterstanden minder snel ingelopen dan bestuurlijk vastgesteld, waardoor het langer duurt om naar beheerniveau B te komen. Daarnaast leidt het uitblijven van areaaluitbreiding (VJN 2023 en verder) tot een uitholling van de bestaande budgetten, wat ook gevolgen heeft op het beheerniveau.

In 2024 is het budget van Beheer en Onderhoud incidenteel gecorrigeerd voor Wegen en Civiel, vanwege een verwachte onderbesteding voor de periode 2024-2027. We verwachten deze uitgenomen budgetten na 2027 weer nodig te hebben.

Van GRP naar WRP

Het Water- en rioleringsprogramma (WRP) vervangt Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) en beschrijft hoe we de komende jaren afvalwater inzamelen en zorgtaken voor regen- en grondwater uitvoeren. Het uitgangspunt is dat we op doelmatige wijze bijdragen aan een gezonde en prettige leefomgeving. De overgang van GRP naar WRP is het gevolg van de Omgevingswet.

Bij (grootschalige) nieuwbouw en herontwikkeling houden we rekening met toekomstige ontwikkelingen, zoals extremere buien of langdurige droogte. Hierdoor verandert de inrichting van de openbare ruimte, er is meer ruimte nodig voor (tijdelijke) opvang van water. We streven ernaar om werken met elkaar te combineren en zoeken continue naar de optimale balans tussen kosten, risico's en prestaties.

Inwoners en bedrijven van onze gemeente dragen via de rioolheffing jaarlijks bij aan de benodigde middelen. Tarieven worden indien nodig bijgesteld op basis van actuele en verwachte kosten en opbrengsten. Het WRP laat de trend van de rioolheffing over de langere termijn zien.

De gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland hebben het WRP gezamenlijk opgesteld. Dit programma bestaat uit een regionaal en een gemeentespecifiek deel en bevat een plan voor het beheer van grondwater.

Wat heeft het gekost

PGRo6	Realisatie 2023	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 bijgesteld	Realisatie 2024	Afwijking
Lasten	33.803	37.375	40.983	39.248	-1.735
Baten	-12.879	-11.879	-13.291	-13.431	-140
Saldo	20.924	25.496	27.692	25.817	-1.875

Het programma Beheer openbare ruimte heeft per saldo een voordelige afwijking van € 1.875.000. Dit komt door € 1.735.000 lagere lasten en € 140.000 hogere baten. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen beleidsveld Beheer openbare ruimte

BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	Baten
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR)		
Betreft lagere lasten van € 1.650.000 en hogere baten van € 259.000 voor per saldo lopend beheerbudget IBOR en projectmatige werkzaamheden aan het beheer van de openbare ruimte. De volgende zaken liggen hieraan ten grondslag. De Verzetslaan 2e fase en het Grevelingenmeer zijn doorgeschoven naar 2025 i.v.m. werkzaamheden aan de A7. Op verzoek van het programma binnenstad en portefeuillehouder is de Purmersteenweg uitgesteld vanwege de bereikbaarheid van de binnenstad tijdens feestdagen in november/ december. De Purmersteenweg is inmiddels uitgevoerd, de Verzetslaan is medio april gereed en het Grevelingenmeer volgt daarna. Daarnaast heeft het vervangen van houten fiets-/ voetgangersbruggen vertraging opgelopen door een mislukte aanbesteding en kon er ten slotte door het natte najaar pas later begonnen worden met het aanplanten waardoor ook een deel van deze werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2025.	-1.650	-259
Onderzoekskosten wegeverdracht HHNK		
De kwaliteitstoets voor wegen en bomen kon in 2024 niet starten wegens vertraging van de aanbesteding. Uitvoering zal in 2025 plaatsvinden. Voorgesteld wordt dit saldo van € 159.000 toe te voegen aan de reserve instandhouding openbare ruimte.	-318	159
Baten begraafplaatsen en aula		
Lagere baten begraafplaatsen en aula door het achterblijven op de begroting van de begraafplaatsrechten (€ 80.000) en minder inkomsten uit de exploitatie van de aula (€ 59.000).	0	139
Baten straatreiniging		
Hogere baten straatreiniging door een vergoeding per inwoner per openbare prullenbak vanuit Verpact (€ 88.000) en afrekening in 2024 van de zwerfafvalvergoeding 2013-2022 (€ 84.000).	0	-172
Elektriciteitsverbruik		
De lasten voor het elektriciteitsverbruik zijn € 168.000 hoger dan begroot (structureel effect). Hiervan heeft € 104.000 betrekking op riolering (gemalen).	168	0
Beheerskosten riolering		
De lagere beheerskosten riolering van € 217.000 betreffen hogere inspectiekosten voor de gemengde rioolstelsels van € 306.000 en uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan riolering en gemalen voor € 523.000.	-217	0
Diverse		
Afwijkingen individueel lager dan € 100.000.	282	-7
	-1.735	-140

Reserves

Bestemmingsreserve instandhouding openbare ruimte

Ter egalisatie van de uitgaven voor de uitvoering van het integrale beheerplan openbare ruimte (IBOR) is de bestemmingsreserve instandhouding openbare ruimte in 2022 ingesteld. Per jaareinde 2023 was € 8.503.807 beschikbaar in de reserve instandhouding openbare ruimte. Hiervan is in 2024 € 850.000 onttrokken voor het vervolg van de vervanging bomen (storm Poly) en € 50.000 voor overigen. Bij de Najaarsrapportage is € 218.750 geraamd als dotatie aan de reserve instandhouding openbare ruimte voor het kwaliteitsonderzoek overdracht wegen HHNK (deel civiele kunstwerken). Per jaareinde is het voordelig saldo (€ 2.060.000) van lopend beheerbudget en projecten (waarvan de start of afronding in 2024 niet kon worden gerealiseerd), toegevoegd aan de reserve instandhouding openbare ruimte. Het saldo van de reserve instandhouding openbare ruimte bedraagt ultimo 2024 € 9.882.557.

Voorzieningen

Voorziening gemeentelijke watertaken

Per jaareinde 2023 was € 2.392.953 beschikbaar in de voorziening gemeentelijke watertaken. Dit betreft met name een saldering van doorgeschoven werk uit voorgaande jaren. Als gevolg van tariefsegalisatie en het resultaat op het product riolering is in 2024 per saldo € 777.327 onttrokken aan de voorziening gemeentelijke watertaken. Het saldo van de voorziening gemeentelijke watertaken bedraagt per einde 2024 € 1.615.626.

Voorziening onderhoud begraafrechten

Per jaareinde 2023 was € 1.306.652 beschikbaar in de voorziening onderhoud begraafrechten ter egalisering van meerjarig afgekochte begraafrechten en afkoopsommen onderhoud. In 2024 is er wegens afkoopsommen € 216.228 toegevoegd aan de voorziening en is er € 239.032 onttrokken aan de voorziening. De stand van de voorziening is per einde 2024 € 1.283.848.

Investerings

Per jaareinde zijn er kredieten die afgesloten moeten worden, maar waarvoor het restantkrediet doorgeschoven moet worden naar 2025 wegens nog niet afgeronde projecten. Het betreft de volgende kredieten: Verv.beleid speelvoorzieningen 2024 (€ 44.000), Beschoeiingen 2023 en 2024 (€ 271.000), Uitvoeringsprogramma asfalt 2024 (€ 190.000), Middenweg (Asfalt) (€ 75.000), Uitvoeringsprogramma elementen 2024 (€ 450.000), Wegen- Bomenbeleid (wortelopdruk) 2023 en 2024 (€ 471.000), GRP-Klimaatadaptieve maatregelen 2023 en 2024 (€ 70.000), GRP-Overwhere Zuid 2022 (€ 510.585) en GRP-RenGemalen(incl.telem/verv.afslui)²³, waarbij het krediet 2025 wordt verlaagd met € 114.000. Voorgesteld wordt om deze kredieten af te sluiten en het restant door te schuiven naar 2025.

Er is sprake van een beperkte overschrijding (5,1%) van het krediet Herinr. van IJsendijkstraat (wegen) van € 28.000 door meerwerk binnen het project. De kredieten Overwhere-Zuid OVL 2022 en 2023 overschrijden in totaal met € 90.500 wegens hogere prijzen en niet geraamde kosten voor het afkoppelen van de lichtmasten van het net van Liander. Bij het project Overwhere-Zuid wordt

gebruik gemaakt van een eigen OVL-net om sneller te kunnen reageren bij kabelstoringen en deze zelf af te handelen.

Programma 7

Ruimtelijke ordening

Visie

In Purmerend en werelderfgoed Beemster is staat een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving voorop. Wonen, werken, recreëren en verblijven zijn goed in balans. De gemeente stimuleert ontwikkeling, alleen en samen met initiatiefnemers, en waakt over de kernwaarden van de Beemster.

De gemeentelijke inzet en de mate van (rechts)zekerheid voor inwoners en bedrijven worden per situatie bepaald, waarbij we nadrukkelijk de eigen kracht van de gemeenschap benutten. Het toekomstgerichte programma Purmerend 2040 blijft de komende jaren een belangrijk onderdeel van de inzet.

We versterken onze positie in de regio en dragen daar actief aan bij. Samen met onze partners werken we verder aan de ruimtelijke ontwikkeling van de MRA en de rest van de regio, onder andere via de verstedelijkingsstrategie.

Doelen en activiteiten

We bouwen verder aan een complete en compacte gemeente, met toekomstgerichte ambities en doelstellingen binnen het kader van Purmerend 2040. Dit doen we in lijn met de Omgevingswet en met een welwillende en constructieve houding richting inwoners en ondernemers.

We staan voor veel uitdagingen op het gebied van wonen, werken, klimaat, mobiliteit en energie. We verbinden deze met elkaar, zoeken hierin de juiste balans en vertalen dit naar gebieds- en locatieontwikkelingen. Daarin onderscheiden we 3 grote clusters: het sleutelgebied – bestaande stad (waaronder de binnenstad), de Oostflank en de Westflank.

In deze clusters vinden verschillende (gebieds)ontwikkelingen plaats, waarbij we nieuwe woningen, werkplekken, wegen en voorzieningen realiseren die bijdragen aan de ambities uit onder andere de woonvisie, het mobiliteitsplan en de kantorenvisie. De 3 clusters zijn complementair aan elkaar, kennen elk hun eigen invulling, dynamiek en fasering. Zo ligt de nadruk in de Westflank op de uitvoering van dorpsontwikkelingsvisies, terwijl in het sleutelgebied stedelijke ontwikkelingen worden gerealiseerd. Samen dragen deze clusters bij aan een complete gemeente.

Als gemeente behartigen we het algemene belang. Ontwikkelingen en werkzaamheden beïnvloeden onze wijken, buurten en dorpen. Daarom vinden we participatie belangrijk. We leggen de te maken afwegingen tijdig voor aan de gemeenschap en zorgen voor een transparant, uitlegbaar en navolgbaar proces voor elke inwoner. Tegelijkertijd hanteren we geen 'u vraagt, wij draaien'-aanpak.